

Методичні рекомендації

щодо проведення першого заняття з вихованцями творчих учнівських об'єднань еколого-натуралістичного профілю.

Новий навчальний рік за традицією розпочинається заняттям, яке приурочується важливим подіям у житті українського народу, видатним співвітчизникам. Цього навчального року пропонується перше заняття з вихованцями позашкільних навчальних закладів провести за темою «Україна починається з тебе». Головним завданням першого заняття є сприяння вихованню майбутніх громадян України з активною життєвою позицією.

Безумовно, кожен керівник творчого об'єднання обирає форми і методи проведення першого заняття самостійно, враховуючи контингент вихованців, особливості регіону, навчального закладу, власні виховні технології, спрямовані на формування національно-патріотичних, громадянських цінностей особистості.

У доступній формі пропонується окреслити найважливіші етапи історичного розвитку України, розкрити досвід державотворення. Бажано пов'язати сьогоднішні з відзначенням вагомої для позашкільної освіти дати: 85-річниця юннатівського руху в Україні.

Серед основних педагогічних форм та методів проведення Першого заняття доцільно використати проектні методики, дискусії, інтерактивні технології. Під час проведення заняття доцільно дати можливість учням висловити свої думки, щодо основних кроків реформування держави і тих змін, які відбуваються в Україні, ролі молоді в розвитку громадянського суспільства незалежної України.

Тема: **«Україна починається з тебе».**

Мета: ознайомити вихованців з історією становлення Української держави, розширювати та поглиблювати знання про Україну; сприяти соціально-культурному розвитку особистості; розвивати комунікативні вміння вихованців; формувати національну самосвідомість; виховувати почуття гордості за здобутки своєї держави, бажання примножувати її славу.

Хід заняття

Моя молитва(сп. Г.Чубач, муз. Г. Кочерги)

Ангеле-хранителю,
Храни мене, малого,
Від усього злого.
Божа матір,
Кожну днину
Бережи мою родину.
А ти, Боже
Наш єдиний,
Заступись за Україну!

1. етап «Сторінками історії»

матеріал для заняття

Україна - це наша земля, рідний край, країна з багатовіковою історією, мальовничою природою, чарівною піснею і, зрозуміло, мудрими, талановитими

людьми. У кожного в світі своя доля. Особлива доля і у нас, українців. Це історія народу, який протягом багатьох віків боровся за свою свободу і незалежність.

Із тисяч народів і народностей світу майже 200 вирости в нації - створили свої держави й домоглися визнання світової спільноти, серед них - Україна.

Історія України— це складний процес формування незалежної держави українців. Він починається з появою людини розумної на теренах сучасної України понад 300 тисяч років тому. Первісна історія складалася зі строкатого сплетіння культур Європи й Азії. У I тис. до н. е. на території України з'являються кочові племена кіммерійців. Їх витіснили скіфи (VII—III ст. до н. е.), які створили одну з наймогутніших держав того часу. У III ст. до н. е. на зміну скіфам приходять сармати. Цей союз споріднених племен проіснував до III ст. н. е., коли їх витіснили гуни, які згодом дали поштовх до великого переселення народів. Паралельно з цими племенами, починаючи з VII ст. до н. е., греки засновують на Північному Причорномор'ї свої міста-колонії: Тір, Ольвія, Пантікапей, Херсонес, а пізніше - й Боспорську державу.

У середніх віках, починаючи з VIII ст., українські землі стали центром східних слов'янських культур на чолі з Києвом. Київська Русь стала першою східно-слов'янською державою, що прийняла православ'я від Візантійської Імперії в 988 році. Цей крок став вирішальним в історії цих земель на наступну тисячу років. Процес феодалної роздробленості у XI—XIII ст. призвів до того, що Київська Русь опинилася у 1230-ті роки під владою татаро-монголів, які перетворили князів на данників Золотої Орди. В цей час провідна роль на Південно-Західній Русі переходить до Галицько-Волинського князівства, яке відокремилася від Києва у 1097 році.

В XIV ст. послаблена татаро-монголами та власною роздробленістю Русь опиняється під владою Великого князівства Литовського після взяття Києва Ольгердом у 1362 році. Галичина підкорилася Польщі після тривалого спротиву у 1387 році. Після підписання Кревської унії 1385 року почалося об'єднання українських земель під владою Річі Посполитої, яке було закріплене Люблінською (1569) й Берестейською уніями (1596). На півдні у Криму з'являється Кримське ханство у 1447 році. Йому на противагу в степу на Запоріжжі з'являються угруповання озброєних людей, що звали себе козаками. Ці озброєнні групування згодом перетворилися на основну силу, що відстоювала права українців. Національно-визвольна війна 1648-1657 рр. у XVII ст. під керівництвом Богдана Хмельницького є результатом цього історичного процесу.

Після Переяславської Ради 1654 року значна частина (лівобережжя) українських земель була долучена до Російської імперії. На заході Галичина й Буковина опинилися під владою Австро-Угорщини в 1775 році, а Закарпаття перебувало у складі Угорщини з XVII ст.

Новітній час з початку XX ст. ознаменувався крахом Російської імперії, коли була на короткий час створена українська державність, яка за короткий період змінила чимало назв (Центральна Рада, УНР, ЗУНР, Українська Держава, Директорія).

З 1922 року Україна (УРСР) стає частиною СРСР.

Але у духовному і політичному житті кожного народу є події й роки, які назавжди входять в його історію, свідомість, визначають характер буття, місце і роль у світових цивілізаційних процесах. Тепер маємо і в нашій історії такі події та

дати, що перед усім світом засвідчили прагнення українського народу до незалежності - здобуття незалежності в тисяча дев'ятсот дев'яносто першому році.

Сьогоднішній день Незалежності України прийшов як результат тисячолітньої боротьби українського народу за право мати свою національну державу, яка повинна стати запорукою успішного культурного і політичного розвитку суспільства. Успіх нинішнього українського державотворення значною мірою залежить від того, чи зуміємо ми об'єктивно проаналізувати власний історичний досвід, зокрема усвідомити, як формувалася і функціонувала українська державницька ідея. Адже на нашому славному історичному шляху були і могутня Київська держава Володимира Великого, Ярослава Мудрого, і перша християнська республіка в Європі - Запорізька Січ, і відчайдушний порив до свободи часів Івана Мазепи, і започаткування власної державності в Українській Народній Республіці.

Слід згадати найвидатніших з поміж тих, чиї імена назавжди увійшли в історичну пам'ять, у душу народу українського. Великого у звершеннях, у любові до землі предків і трагічного у помилках своїх Богдана Хмельницького; грізного воювача, оборонця вольностей козачих Івана Сірка; мудрого будівничого й політика, відданого ідеї незалежності української Івана Мазепу; творця першої української Конституції Пилипа Орлика; героїв народних повстань Івана Гонта, Максима Залізняка, легендарних Устима Кармелюка і Олексу Довбуша.

У дні найстрашнішої політичної та духовної руйнації, коли народів "На віки вічні!" відмовили у праві бути самим собою, прийшов у світ великий Кобзар з новим заповітом, з новою поезією, яка зміцнила підвалини української духовності.

У найважчі часи сміливо піднімали свій голос за волю і демократію, за Україну такі велети духу як Григорій Сковорода, Пантелеймон Куліш, Микола Костомаров, Маркіян Шашкевич, Іван Франко, Михайло Драгоманов, Леся Українка.

Серед видатних діячів новітньої історії, історії кривавих, але і героїчних подій за вільну і незалежну Україну віддамо шану Михайлові Грушевському та його сподвижникам, котрі привели Україну до поетапного проголошення чотирьох Універсалів.

Незалежність нашої держави стала реальністю. Україна має свій герб, прапор, гімн і державну мову. За час своєї незалежності Україна пододала шлях від формальної республіки у складі колишнього СРСР до відомої у світі держави, - 123 країни визнали нас, а майже з 90 країнами встановлено дипломатичні відносини.

Цьому значною мірою сприяли не лише політики, але й наші співвітчизники, що своїми успіхами здобували для України гідне місце в світовій спільноті.

2. етап «Україна сучасна»

матеріал для заняття

Вихованцям пропонується назвати видатні, на їхню думку, постаті сучасної незалежної України. Бажано спровокувати ситуацію, при якій гуртківці не лише називають прізвище, а й аргументують свій вибір, залучаються до дискусій. Для створення позитивної атмосфери під час заняття доречним тут буде використання віршів, пісень у виконанні вихованців.

Серед українців, що посіли місця в першій 10, можна назвати: Микола Амосов — хірург, що досяг особливих успіхів в хірургічному лікуванні захворювань серця, легень, а також в галузі моделювання психічних функцій мозку; Валерій Лобановський— тренер, відомий завдяки своїй роботі в київському

«Динамо», збірній СРСР та України. В'ячеслав Чорновіл— політик, громадський та державний діяч, публіцист, журналіст.

Серед відомих постатей в галузі театру, кіно, музики: Софія Ротару, Анатолій Солов'яненко, Микола Гринько, Леонід Биков, Ніна Матвієнко, Святослав Вакарчук, Іван Миколайчук, Раїса Кириченко, Назарій Яремчук, Руслана Лижичко, Олег Скрипка. Серед видатних спортсменів: Олег Блохін, Лілія Підкопаєва, Василь Виристюк, Яна Клочкова, Сергій Бубка, Андрій Шевченко, Віталій та Володимир Кличко.

3. етап «Творимо історію своїми руками»

матеріал для заняття

Для найбільш ефективного досягнення мети заняття бажано якнайширше використати матеріали з історії виникнення юннатівського руху в своєму регіоні, історії свого позашкільного навчального закладу.

Як ми побачили, кожна людина може зробити свій внесок у становлення України, як повноправної учасниці світової спільноти. Звичайно ж, що ми, підрастаюче покоління, не можемо стояти осторонь. Вже сьогодні можемо багато чого зробити для примноження слави нашої країни. Ми з Вами належимо до великої сім'ї натуралістів, яка в цьому році відзначає своє 85- річчя. В Україні збережена й розвивається загальнодоступна система позашкільної еколого-натуралістичної освіти, функціонують центри еколого-натуралістичної творчості, станції юних натуралістів, дитячі дендрологічні парки, учнівські виробничі бригади та лісництва тощо. За цей час юннатівський рух в Україні пройшов складний, цікавий, насичений подіями шлях. З лав юних натуралістів вийшли такі відомі постаті, як Воїнственський Михайло Анатолійович д. б. н. заслужений діяч науки України, В.М.Єрмоленко - д. б. н., Л.О.Смогоржевський, д. б. н., В.П.Шарпило, член-кореспондент НАНУ, І.А.Акімов - доктор біологічних наук, член-кореспондент НАН України, директор інституту зоології НАН України, Нікітенко Г.М., к.б.н., Самоплавський Ю.М. - в минулому міністр лісового господарства України, потім - Голова Державного Комітету лісового господарства України, депутат Верховної Ради України - також пройшов юннатівськими стежками Радомишльського учнівського лісництва Житомирської області. Все частіше вихованці позашкільних закладів після закінчення школи продовжують розпочату з дитинства справу: стають студентами Національного університету ім. Т.Г. Шевченка, Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного університету біоресурсів та природокористування України, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Випускники творчих учнівських об'єднань працюють провідними спеціалістами в галузі гідробіології, ветеринарної медицини, очолюють сільськогосподарські підприємства, вирощують монокристали, або ж передають свої знання та прищеплюють любов до природи підрастаючому поколінню.

З кожним роком таких прізвищ стає все більше, адже позашкільна освіта надає всі умови для реалізації творчих здібностей підрастаючого покоління. Для ефективного функціонування учнівських об'єднань позашкільні навчальні заклади мають відповідну матеріально-технічну базу: навчальні кабінети та лабораторії,

укомплектовані сучасним обладнанням, куточки живої природи, зимові сади, навчальні тваринницькі бази, теплиці, навчально-дослідні земельні ділянки, дендрологічні шкілки, бібліотеки, музеї хліба, школи декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Заняття з учнями проводяться в творчих учнівських об'єднаннях, зокрема: гуртках, клубах, майстернях, студіях, екологічних театрах, школах. Кожен рік в Україні функціонує близько 6000 творчих учнівських об'єднань з 65 профілів.

Нинішнє молоде покоління юннатів вже внесло свої імена в славну кагорту українців, що гідно відстоюють честь країни на міжнародній арені. Серед вихованців позашкільних навчальних закладів багато призерів престижних міжнародних змагань, олімпіад, конкурсів.

1. міжнародний конкурс «INTEL».

Україна вперше виступила повноправною країною-учасницею Intel ISEF з 2004 р., після афіліації національного конкурсу під назвою Intel-ЕкоУкраїна. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (НЕНЦ) Міністерства освіти і науки України у 2004-2007 рр. виступав у ролі установи-організатора конкурсу Intel в Україні, як позашкільна установа, що проводить навчально-виховну, методичну і науково-дослідну роботу в області біологічної, екологічної, аграрної освіти учнівської молоді.

Результати участі української делегації у 56-му, 57-му, 58-му, 59-му та 60-му міжнародних фіналах конкурсу Intel ISEF-2005 (8-14 травня 2005 року м. Фінікс штат Аризона, США), Intel ISEF-2006 (7-13 травня 2006 року м. Індіанapolis штат Індіана, США), Intel ISEF-2007 (13-19 травня 2007 року м. Альбукерке штат Нью-Мексіко, США), Intel ISEF-2008 (10-16 травня 2008 року м. Атланта штат Джорджія, США) та Intel ISEF-2009 (10-15 травня 2009 року м. Ріно штат Невада, США) виявилися досить вагомими:

2005 р. - III призове місце у категорії "комп'ютерні науки" та спеціальний приз NASA (Д. Сомсіков, м. Одеса).

2006 р. - IV призове місце у категорії "хімія" (Д. Моносов, м. Дніпропетровськ);

- спеціальна відзнака та перша премія Міжнародного почесного науково-технічного товариства Sigma xi за проект, що найкращим чином представляє міждисциплінарні аспекти наукових та технічних досліджень (командний проект за участю Р. Левіна, Є. Зайцева, М. Дмитренка, м. Запоріжжя).;

2007 р. - спеціальна відзнака Асоціації обчислювальної техніки (Association for Computing Machinery) та диплом і приз (Г. Романовський, м. Луганськ)

- спеціальна відзнака Американського геологічного товариства (The Geological Society of America), диплом і премія за актуальний та оригінальний екологічний проект, спрямований на вирішення проблеми отримання прісної води шляхом конденсації з атмосферного повітря (командний проект Зареми Умерової та Руслана Фаткулліна, АР Крим).

2008 р. - II призове місце у категорії "хімія" (командний проект у складі Віталія Клокуна і Марини Мешкович, М. Дніпропетровськ).

2009 р. - III призове місце у категорії "фізика і астрономія", спеціальна відзнака та перша премія Американського метеорологічного товариства, спеціальна відзнака Американської юридичної асоціації інтелектуальної власності та приз від Товариства патентів і торгових марок (О. Оленев, М. Запоріжжя).

2010 р. - II призове місце у категорії "екологія та менеджмент" (О.Токарев, М.Дніпропетровськ).

2. В 2010 році Україна вперше стала учасницею Міжнародного конкурсу комп'ютерних проєктів серед учнівської та студентської молоді «INFOMATRIX - 2010», який проходив у Бухаресті (Румунія). В 2010 році прийняли участь учні з 20 країн світу. Українська команда гідно представила нашу державу та виборола одну золоту медаль та премію у розмірі 1000 євро у номінації «Computer-art» за проєкт «Відлагодження» (м.Одеса, Олексієнко Михайло), 4 заохочувальні бронзові медалі та диплом учасника (Хвиль Тарас, м.Луцьк, Шеверницький Володимир,, м. Київ, Мога Євген, м. Білгород-Дністровський Одеської області, Касьянов Антон, м. Донецьк).

3. Участь вихованців у міжнародних олімпіадах з біології.

1. Світлана Махлинець (м. Київ), 2003 рік, Білорусь;
2. Анастасія Каменська (м. Київ), 2006 рік, Аргентина;
3. Дарія Бова (м. Київ), 2007 рік, Канада;
4. Олександр Кобилінський (м. Київ), 2007 рік, Канада

Кожен позашкільний навчальний заклад має приклади досягнень своїх вихованців, на яких варто акцентувати увагу.

Структура та план проведення заняття - це творчий доробок кожного керівника творчого учнівського об'єднання. Головна мета цього заняття - створення позитивної мотивації до навчання в позашкільному навчальному закладі.